

EL CATALÀ I ELS TEXTOS ESCRITS

L'origen de la llengua

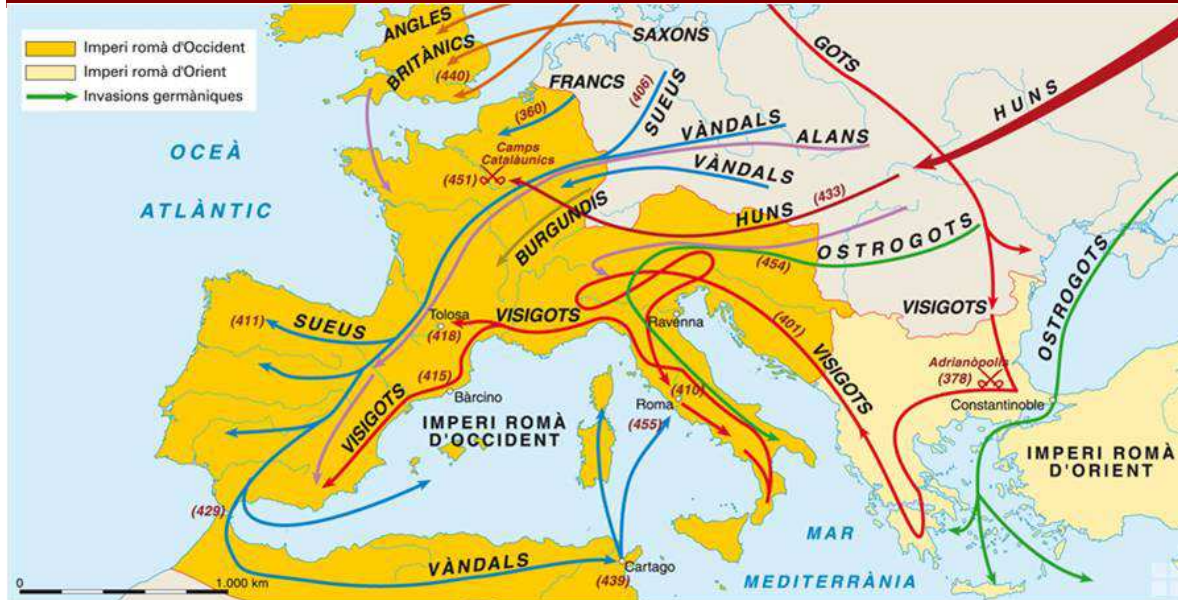

Ibers i celtes.
Llengua pre-romànica
(substrat)

Imperi romà
s. I aC - s. V dC
Llatí

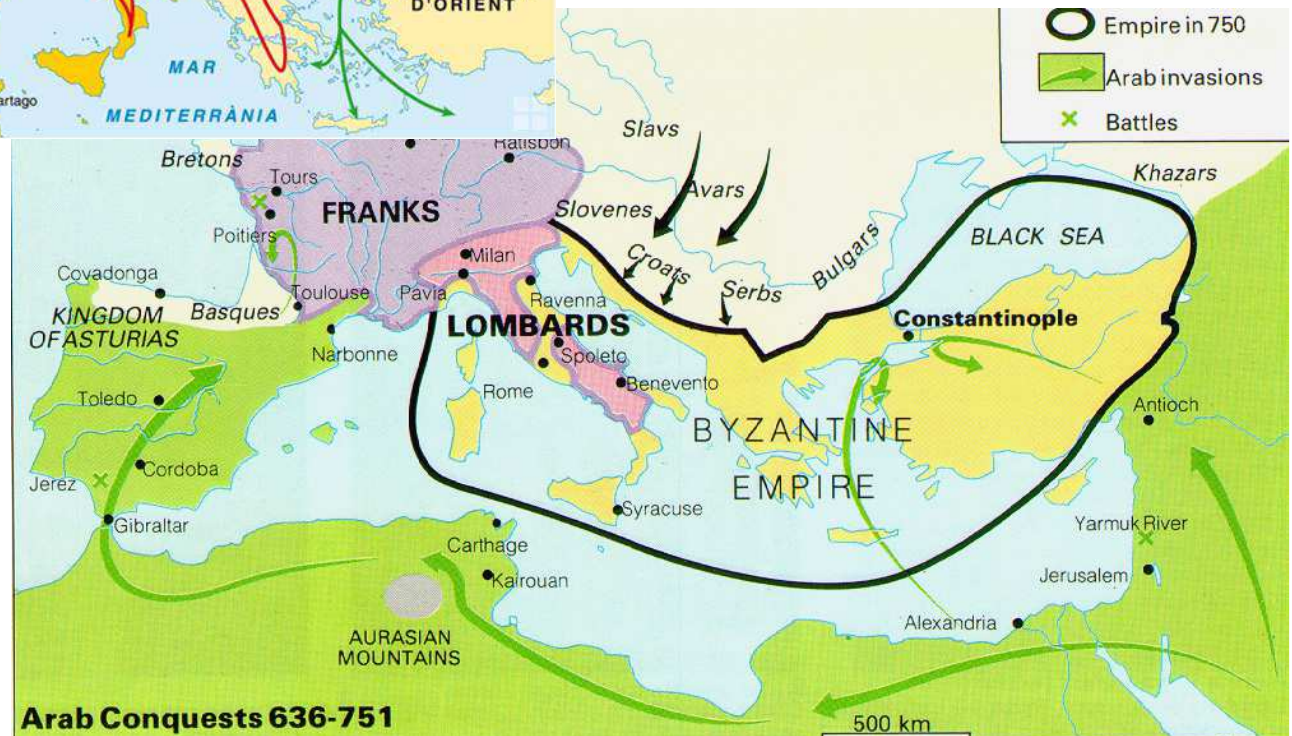

L'origen de la llengua

Invasions
germàniques
s. V-VI
(superstrat)

Invasions àrabs
s. VIII
(superstrat)

L'origen de la llengua

Superstrat germànic

Blau, gris, blanc, gerra, bugada, bandera, espia, orgull, esparver, òliba, ric, fresc, boig, esquena...

Raimon, Miró, Bernat, Guillem, Arnau, Albert, Berta, Carles, Ricard, Enric, Alfred, Ferran, Berenguer, Bertran, Guimerà...

Areny, Francolí, Geltrú, Llofriu, Campdevàrol...

Superstrat àrab

Carxofa, safrà, xaloc, llebeig, tassa, barnús, escabetx, sucre, barri, raval, aixeta, arracades, albercoc, albergínia, alfàbrega, arròs, cotó, espinacs, garrofa, taronja...

Albocàsser, Vinaròs, Sueca, Ràpita, Alcalà (“el castell”), Alcúdia (“el tossal”), Alzira (“l'illa”), Benicàssim (“la família de Qàssim”), Guardamar (“riu de les dunes”)...

L'origen de la llengua

Llengües romàniques

Com està la situació?

- Llatí vulgar (població)
- Llatí culte (església)
- S. IX: Concili de Tours: decreta que les homilies i la predicació sigui en “rusticam romanam linguam”
- Glosses en els llibres llatins
- Interferències lingüístiques

Volontat d'aquel o d'aquela qe testa en sa vida de pos sa mort ans que sis meses sien passats sie publicada e manifestada, e per escriptura davant qual que sacerdot o davant tests. E si alcun cela e amaga aquela voluntat del defunt tant compona de so propi aver ad aquel a cui fon testat quant progren conquerre o aver per auctoritat de la scriptura de las res del defunt...

(Forum Iudicum)

“Convertimini ad me in toto corde vestro, in jejunio et fletu et plantu, et scindite corda vestra, ait Dominus omnipotens”. Seiors, audir e entendre devem nostre Seior per la Sancta Escripura, e com nos apelà dolzament: -Tornad-vos a mi, zo dix Nostre Séiner, ab tot vostre cor e ab tota vostra pensa. No dix ni mica ab la meitat del cor, mas ab tot lo cor; perquè quar de cor ixen totes les obres que són feites: primerament són pensades, e pux són messes en obra.”Quia de cor exeunt male cogitaciones.”- Del cor ixen males cogitacions, homicidis, adulteris, fornicacions, monzongues, perjuris, cobeezes, avaredes e tots los mals del món.

(Homilies d'Organyà)

Si vols dar formatge fos

Primerament prenets lo formatge ben gras e fets taylades ben primes, e posats la caçole sobre'l foch e metets-hi de bon vin pur, segons que y aurà formatge. E cant lo vin aurets mes en la caçole e veurets que serà calent, metets-hi lo formatge e menats-ho ben. E cant vos parrà ben fos levats-lo del foch e metets-hi desús neules. E menge-les calens après tota altre viande, so és, a ssaber, cant hom love de taules. E als cuns hi meten aygüe-rosm en la loch de vin, e pertany-s'i d'estiu.

(Recepta trobada al Monestir de Sant Pere de Casserres, Osona)

LA LITERATURA A L'EDAT MITJANA

Característiques de l'època

- Segles XII – XV ➤ Alta edat mitjana: s. XII - XIII
- Baixa edat mitjana: s. XIV - XV

- Teocentrisme

- Vida als castells

- Analfabetisme

- Estructura feudal:

Reis, nobles, cavallers, dames

↓
Vassall

↓
Serf

LA POESIA TROBADORESCA

Època i context històric

Segles XII – XIII. Alta edat mitjana.

Vida als castells i estructura feudal.

Origen i llengua

Al sud de la Gàl·lia (França) neix una poesia culta escrita en occità o provençal.

Catalunya rep molta influència d'aquesta lírica provençal i n'adopta:

- temes
- estructura
- llengua

Trobadors i joglars

TROBADORS

Autors de les poesies.

Art de “trobar”: compondre la lletra i la música.

Professionals de la literatura.

No solien interpretar les poesies.

JOGLARS

Encarregats de **cantar** les poesies dels trobadors acompanyats d'un instrument musical.

Saben cantar i tenen gran memòria. No són cultes.

Transmissors de la poesia de manera fidel.

A vegades estaven al servei d'un trobador.

Temes trobadorescos

- L'**AMOR CORTÈS**: Reflecteix les característiques del món feudal.
 - Cançó: expressa l'amor vers una dama.
 - Alba: expressa l'enuig d'enamorats que han passat la nit junts i s'han de separar en sortir el sol.

- ELS SENYORS FEUDALS I LA LLUITA:
 - Plany: expressa el lament per la mort del senyor que protegia el trobador.
 - Sirventès: serveix per fer un atac a algú o per exposar idees.

[Escolta poesies trobadoresques](#)

Trobadors importants

350 trobadors

Se'n coneix la vida i l'obra

2.500 poesies

24 trobadors catalans

GUILLEM DE BERGUEDA
CERVERÍ DE GIRONA

GUILLEM DE CABESTANY
RAMON VIDAL DE BESALÚ

Oralitat

Es transmetien oralment. Foren escrites amb posterioritat.

CANÇONERS

Reculls de poesies.
Ordenats per gèneres o autors.
Amb alguna nota biogràfica
(sovint s'hi barreja realitat i ficció).

